

[Kristen Amby.]

skuelse af den fundamentale Fejl, at det er den Magtposition, hvori Parterne befinder sig, der er bestemmende for Kontraktens Indhold. I Dag kan maaske mange sige: Ja vel, der er det den bestemte Side af de kontraherende Parter, der har Magten, en anden Dag en anden Side, men ingen vil bestride, at til syvende og sidst hviler Indholdet af Kontrakten, Løn og andre Vilkaar, paa, hvilken Magt Parterne befinder sig i, og hvilken Magt den enkelte Faggruppe eventuelt befinder sig i, og det er uheldigt, naar man vil ind i en samfundsbetonet Økonomi, og det vil vel alle fornuftige Mennesker, for det er man simpelt hen nødt til i vore Dage med den tekniske og økonomiske Udvikling, vi i øvrigt er inde i. Det er uheldigt, fordi Magtpositionen er saa forskellig for de forskellige Fag. Man kan sige generelt maaske, at den er saa meget stærkere, jo mere lukket Faget er, og der er jo Fag, som er saa lukkede, at Arbejdsgiver og Arbejder næsten har Monopol, et Monopol, der igennem Prisdannelsen i Virkeligheden betyder, at man tager noget af andre Menneskers og andre Arbejders Arbejdsfortjeneste. Det er den ene Side af Sagen — det har jeg vist talt om før kort —, men den anden og efter min Mening ikke mindre vigtige er den, at paa Trods af al Organisation og Lovgivning lider Arbejderen under Utrygheden. Jeg har den bestemte Mening, at det, der skabte Proletarsindet hos Masser af Mennesker, ikke saa meget var Spørgsmaalet om en Løns absolutte Højde, men først og fremmest Utrygheden, dette, at man ingenting vidste om i Morgen, om der var Arbejde; hvor i al Verden skulde man gaa hen? Nu er ganske vist det Forhold ændret ved Arbejdsløshedskasser, ved Fortsættelseskasser, men alligevel, Arbejdsforholdene hviler i Dag endnu paa den Forestilling og ogsaa paa den Praksis, at næste Fredag kan det høre op paa den korte Kontrakt, som skaber utrygge Forhold. Jeg kan ikke se, at den Tilstand, der giver sig Udtryk i, at man kan leje et Menneskes Arbejdskraft for en Dag uden anden Forpligtelse, end at man betaler den Løn, der nu er gængs eller overenskomstmæssig, og saa bare afskediger ham, er nødvendig, ønskelig eller holdbar eller et moderne Samfund med alle dets tekniske Hjælpemidler værdig. Denne korte og løse Kontrakt er i Virkeligheden et Levn fra den liberalistiske Tid og gør trods al Organisation og Lovgivning Lønarbejderens Stilling svag og ufri. En Ændring, altsaa i Arbejderens principielle

Stilling i Forhold til Arbejdsgiveren, i Forhold til Samfundet, kan efter min Anskuelse ikke ske paa det principielle Grundlag, hvorpaa det nu hviler. Spørgsmaalet er da, om det er muligt at finde et andet, hvor de to Hovedskavanker kan afbødes, den irrationelle og uretfærdige Forskel mellem Fag og Befolkningsgrupper, som dette Forhold med de forskellige Magtpositioner, hvori man befinder sig, afstedkommer, ogsaa den korte og løse Kontrakt. Og der er næppe nogen anden Vej; end at Kontraktforholdet lægges ind under Samfundets Magt; jeg tror ikke paa, at der er nogen anden Vej; jeg kan heller ikke se det.

Og her er der to Hovedprincipper, ud fra hvilke man maa forsøge at løse dette Spørgsmaal. Det ene er Fastsættelse af Minimumslønninger i de forskellige Faggrupper, der da maa opdeles efter et Kriterium analogt med det, der gælder for de forskellige Tjenestemandsgrene — der fordeles man jo ogsaa Arbejdets Art og fastsætter Lønnen i Forhold dertil. Det, der nu er Skavanken, er, at de forskellige Lønninger, der nu er, ikke fastsættes i Forhold til Arbejdets Art, men i Virkeligheden i Forhold til den Magt — og den er efter min Mening af tilfældig og irrationel Art —, som det enkelte Fag har i Forhold til andre, og det andet er Fastsættelsen overalt, hvor det overhovedet kan lade sig gøre — og det kan lade sig gøre de aller fleste Steder, hvis man vil —, af Opsigelsesfrister i Lighed med Opsigelsesfristerne for Funktionærer. Jeg har aldrig forstaaet, hvorfor den unge Mand eller unge Pige, der sidder oppe i Redaktionen som Kontorist, har 3 Maaneders Opsigelse, men den Typograf, der gaar nede i Sætteriet, kan opsiges næste Fredag; det er muligt, at man i dette specielle Fag har andre Bestemmelser, men ellers er det jo det almindelige. Der er ingen rationel Begrundelse derfor. Denne Adskillelse mellem saakaldt Arbejder og Funktionær er urimelig og irrationel. I Virkeligheden skal der baade bedre Hoved og bedre Uddannelse til at være Typograf i et moderne Trykkeri, end der skal til at sidde som Kontorist og skrive paa Maskine og den Slags Ting. Og det gælder i øvrigt uhyre mange af Fagene. Den Viden og Kunnen, en moderne Haandværkssvend skal have, betyder i Virkeligheden efter min Mening, at den Gerning kan man kun passe tilfredsstillende, hvis man virkelig baade har uddannet sig dertil og omfatter sit Arbejde med Interesse og Kærlighed.

Naar man nu vilde forsøge paa at løse